

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

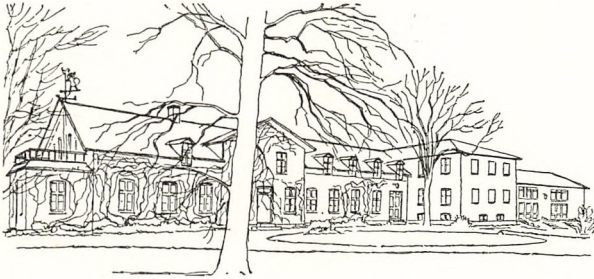
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

724497

**NØRRE ØRSLEV
UNGDOMSSKOLE
1971**

NØRRE ØRSLEV UNGDOMSSKOLE

Årsskrift 1971

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

At lære ...

At lære er at ville
befri sin ensomhed,
at stå ved åndens kilde
og ydmygt knæle ned,
at spejle sig i tider,
der sov på kildens bund,
mens nye bølger glider
som tegn mod hånd og mund.

At lære er at bøje
sig over livet selv
og fylde sind og øje
med tankens himmelhvælv,
at undres og betages,
når livet kommer nær,
at møde, når det dages,
en større sandhed dér.

At lære er at famle
i mørket, blind og stum,
at sprænge eller samle
sit eget verdensrum,
at vække det, der sover,
og gøre tanken fri,
at se en himmel over
hver drøm, man lever i.

Lad aldrig dine drømme
slå bro til vold og drab.
Lad åndens kilde strømme
mod fredens fællesskab.
At værge er at bære
sin brynje uden sværd,
først da vil drømmen være
den største tanke nær.

Halfdan Rasmussen.

Årets gang

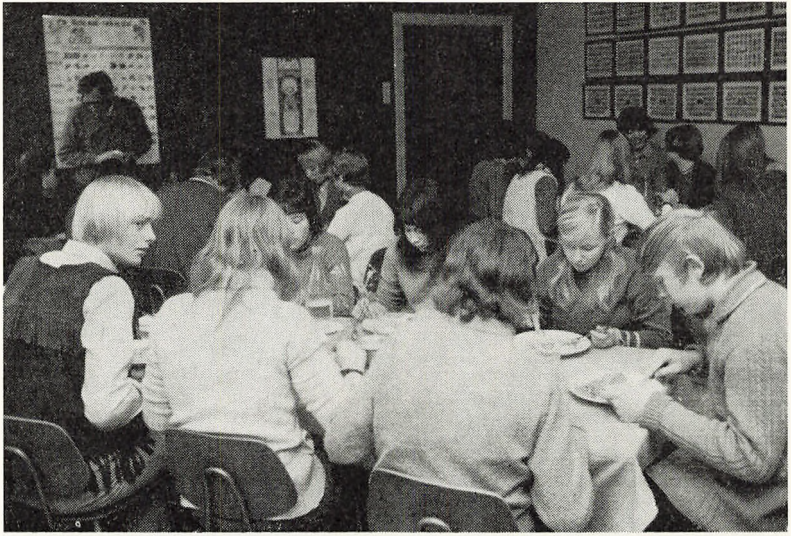
Årsskriftets beretning om, hvordan året er gået, omfatter et tidsrum, hvor der har været to elevhold på skolen. Midt i arbejdet med det nuværende, skal der berettes om det elevhold, der rejste for et halvt år siden.

Man skal grave ned i det brogede indhold i den erindringskramkiste, der findes et eller andet sted i ens hovede. Det kan nok være vanskeligt, men det man så hiver op, er nok de tydeligste billeder. Det er det koncentrat, der er tilbage, når det mindre væsentlige er filtreret fra.

Der er en stærk tendens til at alt, hvad der foregår i vor tid på en eller anden måde skal udtrykkes håndgribeligt, tydeligt og let forståeligt. En farlig tendens.

I disse bestræbelser nedfældes ofte udviklinger i et koordinat-system, hvor de enkelte stadier indpasses i forhold til en lodret og en vandret akse. Efterhånden vil der da fremkomme en linie eller kurve, som udtrykker noget om udviklingens retning.

På efterskolerne kunne dette system bruges til at påvise nogle tydelige strømpile i den udvikling, der finder sted. Og systemet bruges,

YOU, 3

men kun rent ubevidst. Erfaringspunkt føjer sig til erfaringspunkt og danner efterhånden en samlet linie, hvorefter de normer, man antager, dannes.

Elevernes tankegang og hele adfærd fortæller noget om den helhed, vi alle er en del af.

Dette i sig selv er grund nok til at lægge mærke til det koncentrat, der nedfælder sig som hovederindring, også om det hold, der var på skolen 1970-71.

Det første meget kontante problem vi mødte var, at ikke mindre end tre elever rejste i løbet af ganske kort tid efter ankomsten. De kunne ikke falde til, længtes hjem, eller hvad nu grunden var. Noget sådant er aldrig sket før. Det er kun enkelte elever, der er rejst af de grunde i løbet af den sidste halve snes år. Vi føjer det ind i vort erfaringsmønster, og lader det tælle med i det, der videre sker.

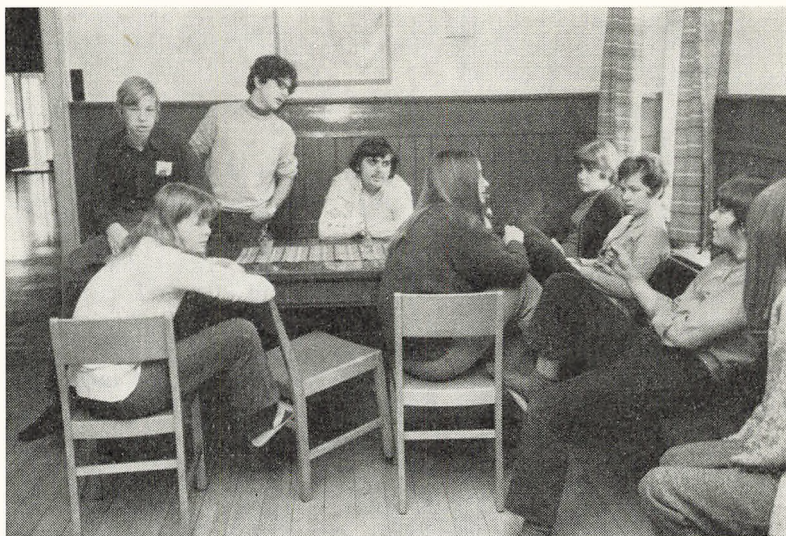
Nu var det på så tidligt et tidspunkt eleverne rejste, at andre kom ind i stedet, så elevholdet blev ikke mindre af den grund.

Men af andre grunde formindskedes holdet. Ikke mindre end fire elever forlod skolen. To i forbindelse med brug af hash og narkotika. Dog ikke her på skolen, men på grund af uheldige kontakter udadtil. De to øvrige måtte rejse på grund af brud på de regler, der nu engang er på skolen.

Heller ikke noget sådant er hændt før her på stedet. Måske kunne vi derfor fristes til at betragte alt dette som et sammentræf af tilfældigheder, men lignende hændelser andre steder fra afholder os fra denne slutning og får os til i høj grad at tage disse erfaringer med i vore betragtninger fremover.

Jo, der var forskellige begyndervanskeligheder, men da de var overstået, viste det sig, at de nye elever dannede et ganske godt hold. Med de problemer, der altid er og skal være der, fordi de hører den aldersklasse til.

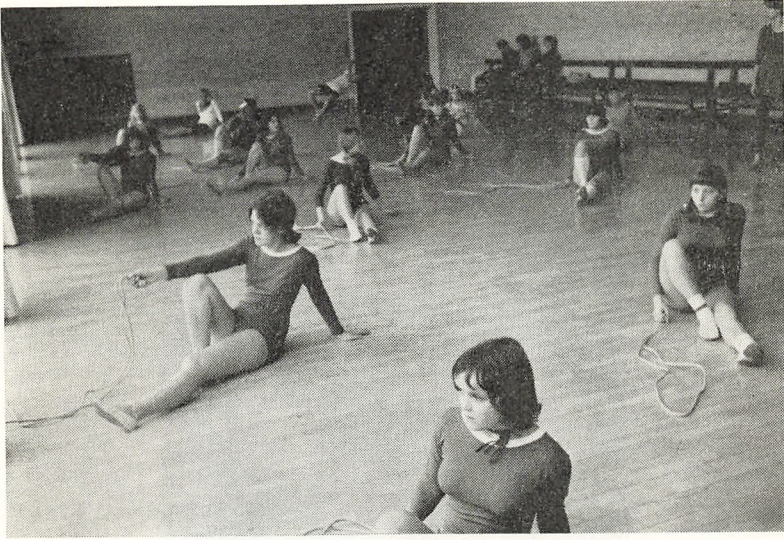
Vi udfolder hele tiden bestræbelser på at få elever med i så mange af skolens forhold som muligt. Skolens arrangementer og en hel del af undervisningen planlægges i høj grad efter fælles drøftelse. Det er vort håb at der her igennem kan skabes et fællesskab, hvori alle kan være engageret og føle sig medansvarlige. Herved ville eleverne kunne lære noget om demokrati, og det vil selvfølgelig være udmærket; men der ville også være håb om, at der kunne ske noget værdifuldt menneskeligt. Der skulle være mulighed for at få barn-dommens egocentriske cirkel brudt og få blikket udadrettet, så det kan opfatte de værdifulde muligheder der er, ikke mindst i de mennesker, der omgiver en.

Det er selvfølgelig meget svært at sige, hvor meget noget sådant lykkes. Det er sjældent, der har været mange beviser herpå. Og det er nok også noget af en ulykke, at vi overhovedet søger efter beviser. Mennesket er et så kompliceret bygningsværk, at det vil være umuligt at sige, hvornår og hvordan de enkelte sten er indlagt.

Vor tids unge er i en ulykkelig situation. Der er indgivet dem den tanke, hvor de så end har fået den fra, at det, der er kommet fra generationerne forud, ikke kan godtages. Tradition er et uartigt ord. Man må være i opposition. I og for sig er dette slet ikke så dårligt, for på den måde bliver tingene gennemprøvet. Men der opstår bare herved alt for ofte en umulig situation. For denne oppositionsstilling kan meget let komme til at stå i vejen for indlæring. Og så har vi ulykken, for ungdomstiden er en indlæringstid. Endelig kan dette at skulle være i opposition mod alt og alle være et mægtigt psykisk pres, der virker meget belastende på mange unge.

Dette mærkede vi på elevholdet 70-71. Dog kun i glimt, men meget tydelige glimt. En meget vigtig opgave for os lærere var, i de tilfælde det drejede sig om, at få brudt den negativitet en sådan indstilling medfører. Det krævede megen snak og megen tålmodighed. »Når nu ikke jeg har lyst, hvorfor skal jeg så?« er en sætning, der ofte blev citeret. Der er nok også noget betegnende i, at vi så ofte

snakkede om storfamilie og kollektivsamfund. Der er sikkert hos mange unge en drøm om at komme ind i et positivt fællesskab.

Vi håber, at vore bestræbelser har formidlet en blødere landing i virkeligheden.

Noget andet, der er værd at notere er, at vi med dette hold startede undervisning til teknisk forberedelseksamen. 10 elever begyndte, 6 fuldførte. Det var for stort et frafald. Man kunne ønske sig, at eleverne havde bedre arbejdsvaner. På det elevhold, der er her nu, har vi også TF. Det ser ud til at gå bedre.

I november måned havde vi forældredag. Hertil havde eleverne lavet en fin underholdning. Før jul havde vi det sædvanlige julemøde. Pastor Allan Petersen, Horbelev, talte og Kammerensemblet fra Idestrup skole spillede. Mange mennesker var mødt, og det var en udmærket aften.

Derimod var landbrugsmødet fastelavnstirsdag ikke godt besøgt. Det havde været meget svært at få talere, og så kom der kun ca. 80 tilhørere. Talerne var forstander Dyrby, Lyngby Landboskole, og pastor Erik Rostbølle, St. Magleby.

Vi har stærkt under overvejelse at holde op med dette mødearrangement.

I maj måned havde vi igen forældredag. Om eftermiddagen blev der budt på gymnastikopvisning, mannequinopvisning, udstillinger m. m. og om aftenen opførte nogle af eleverne teaterstykket »Krav«. Det var en udmærket præstation.

I samme måned havde vi jubilarsammenkomst. Vi havde indbudt 25-, 40- og 50-års jubilarer med ægtefæller. Mange havde efterkommet indbydelsen, og det er vort indtryk, at man havde glæde af at være sammen.

Sidst i april og først i maj faldt de skriftlige prøver og først i juni de mundtlige. Og de blev godt overstået.

Den 9. juni startede vi på en 3-dages tur til Jylland. Vi overnattede to nætter på Silkeborgegnen. Herfra udnyttede vi de fine muligheder for at se Jyllands forskelligartede natur. Vi var ved Vestkysten, på Heden og i Østjylland. Det var en tur, der gav os mange indtryk, men vi kørte for meget.

Og så var vi nået frem til afslutningen på opholdet. Nok havde dette hold givet os nogle vanskeligheder, men vi tænker dog tilbage på det som et godt hold.

Der skete ingen forandringer i lærerkollegiet. Og det er meget glædeligt. Vi kender hinanden, og vi har fundet en god samarbejdsform, som således kunne fortsætte.

Derimod skete der helt udskiftning i køkkenet. 4 af eleverne blev som køkkenpiger. Det er Vinne Andersen, Bodil Bonde, Lotte Bille Hansen og Susanne Larsen. Desuden kom til 1. august Anni Pedersen, som uddanner sig til køkkenleder, og er her som 2-års elev.

En fredag og lørdag forrige efterår tog alle lærerne en vældig tørn med at plante omkring den nye fløj, og i sommerferien anlagde Tams græsplæne bag ved cykleskuret. Så nu er sporene af byggeriet borte. Og de nye lokaler og værelser er gledet ind som en naturlig del af den gamle skole. De elever, der nu færdes på stedet, tænker slet ikke på, at forholdene nogensinde har været anderledes.

Endnu et år er gået. Og vi skylder alle, der har været med året igennem en tak for det arbejde, der er gjort.

Årsskriftets læsere ønskes en glædelig jul.

*Kirsten og Knud Holm Pedersen,
Charlotte og Jacob.*

Tre stile

I løbet af et ophold på en efterskole tages mange ting op til drøftelse. Herigennem gives udtryk for mange tanker.

Også i stile kommer disse tanker til udtryk. Eksempler herpå findes i de tre, der er gengivet her.

Emnerne er valgt af eleverne selv.

Der er mere mellem himmel og jord, end vi forstår

Der er sket meget mærkeligt i tidens løb. Der må stå nogen eller noget bag disse hændelser. F. eks. kunne det tænkes, at det var væsner, der er lige så intelligente som os, fra det ydre rum. De, der påstår at have set sådanne besøgende fra rummet, siger, at de ligner jordens mennesker. Deres rumskib og rumbeklædning er meget mere avanceret end vore amerikanske og russiske astronauters. Skal man tro dem? Jeg tror, folk er tilbøjelige til det, for hvordan skal man ellers kunne forklare alt det, der sker rundt omkring, som vi ikke forstår? Er der noget, som vi ikke forstår, søger vi på alle tænkelige måder at finde roden til det mystiske. Findes forklaringen ikke, finder vi selv en løsning. Vi regner den for rigtig, til videnskaben har bevist det modsatte. For et par år siden var det helt moderne at se UFO'er. Enten var det en hel invasion fra rummet, eller det mest nærliggende at tro, at det var folks hallucinationer, der spillede dem et puds. Når nogen ligefrem kan bevise deres påstande ved hjælp af fotografier og afsvedne steder, hvor rumskibet har stået, må der være noget om, at det er besøgende fra rummet. Der er mange eksempler på sådanne hændelser i fortiden. Fra det nye testamente har vi Jesus. Lad os tænke os ham som en besøgende astronaut. Det kan også gøre meget af det, der står i det nye testamente, lettere at forstå. Det siges, at Jesus talte et gammelt sprog fra Nazaret. Det gør han sikkert, fordi det eneste materiale, han havde til rådighed, var lidt gammelt. Det med at gøre alle de syge mennesker raske, har han nok kunnet gøre ved at bruge alle de metoder inden for lægevidenskaben, som han

kendte hjemmefra. Der er forresten også eksemplet med Sodoma og Gomorrhæ, der hvor det nuværende Døde Hav ligger. Nogle videnskabsmænd er kommet med den teori, at det er en atombombe, der har udslettet disse to byer. Teorien udspringer af, at sandet omkring Det døde Hav er smeltet til glas, og det er kun en atom- eller brintbombe, der kan udvikle så høje varmegrader. Godt nok er det kineserne, der har opfundet krudtet, men alligevel. Det er nok sådanne »guder«, der har besøgt jorden og har prøvesprængt en sådan atombombe.

Nogle mennesker har det, man kalder en sjette sans. En dame vågnede op en nat og så en mand grave ude i haven. Om morgenen fortalte hun sin mand om denne hændelse, han slog det bare hen, og der skete ikke noget. Næste nat skete det samme, og der blev gravet nøjagtig samme sted som natten før. Denne gang ville hun have sin mand til at grave på dette sted. Her fandt han en mængde kostbarheder. De er nok kommet til at ligge der fra en eller anden krig, og ejerne er blevet udslettet.

Er der mon et andet liv efter døden? To piger cyklede, de var kommet til et sted, de aldrig havde været før. Lige før en bakke sagde den ene pige stop. De stoppede. Pigen begyndte at forklare, hvordan der så ud på den anden side af denne bakke. Der lå bl. a. en by. Senere viste det sig, at det var rigtigt, og at noget af hendes familie lå begravet på dennes kirkegård. Hendes forældre vidste det ikke engang. Så hvordan det skal forklares, er svært at sige.

Bent Johannesen.

Indien

Indien er et land med mange millioner mennesker. Så mange, at hvert femte menneske på jorden er en indisk mand, kvinde eller et barn. I et land med så mange mennesker er det klart, at der kan opstå flere problemer og indviklinger, end hvis det kun var et lille land. Her er flere mennesker at brødføde, flere der skal have arbejde. Boliger skal der gerne være til alle, mange skal have uddannelse, og der må bygges mange skoler. Der findes også mange syge mennesker, og hospitaler og klinikker skal der være nok af. Men Indien er et underudviklet land, og blandt andet derfor går alt ikke, som det gerne skulle.

Der findes så mange og store modsætninger i dette kæmpemæssige land, at de fleste danskere står fuldstændig målløse og uforstående

overfor problemerne. Rige-fattige indere, byarbejdere-landarbejdere, kasteløse indere og indere, som tilhører en kaste. Disse ting vil ikke umiddelbart virke så problemfyldte for en dansker, som de i virkeligheden er. Inderne er mennesker fra et andet land end vort. De lever, arbejder og tænker på en helt anden måde end vi.

Et stort problem er også de forskellige religioner. Buddhismen, hinduisme, muhamedisme og kristendom. Desuden findes der mange religiøse sekter. Disse religioner støder gang på gang ind i hinanden og skaber mange, næsten uløselige problemer.

I Indien findes der ikke som her en middelklasse i samfundet. Der er folk enten rige eller fattige. Hovedparten af inderne er fattige og har megen ringe eller slet ingen mulighed for at skabe sig en bedre tilværelse. De mange, der arbejder ved landbruget, får kun en meget lille afgrøde af deres jord, og dette bevirker, at de kun kan skrabe meget få penge sammen til en som regel stor familie. Der kan knap og nap blive til dagen og vejen. Men så er der det at sige, at mange indere slet ikke kunne tænke sig en bedre tilværelse, for de synes, de har det godt, som de har det, og de kunne heller ikke se en mulighed for en bedre og mere menneskeværdig måde at leve på. Mange danskere vil måske synes, dette er en mærkelig indstilling, for hvem vil ikke gerne skabe sig en bedre tilværelse? Men sådan ser inderen altså ikke på det. Og i de fleste tilfælde – hvad skulle han så gøre for at få det bedre?

Overklassen, de rige i Indien, er politikere, godsejere og de udenlandske personer, der er fastboende i Indien. De rige indere, som har lært at tale engelsk, har på grund af deres nye sprog ligesom også fralagt sig det at være inder. Med det engelske sprog har de været nødt til at sætte sig ind i europæisk tankegang og levemåde. Og de fleste velhavende indere lever så at sige europæisk fuldt ud. Godt nok er de stadig indere af nationalitet. Men de har tilegnet sig europæisk levevis og tankegang så meget, at de mere er europæere end indere. Dette bevirker, at der tit opstår ret alvorlige problemer rig-fattig imellem, for parterne forstår meget vanskeligt hinanden.

Indiens landbrug er ikke så stort, som det egentlig burde være for at kunne brødføde så stor en befolkning. Selvom Indien får ulands-hjælp, er den ikke stor og effektiv nok. Og mange gange bliver hjælpen mere lagt an på det hjælpende lands standard end på Indiens. Landbefolkningen lever i meget usle kår. Flere og flere unge søger efterhånden til byerne, fordi de der tror på en bedre fremtid. Men de bliver for det meste skuffet, da deres forventninger er alt for høje. Byerne er tæt befolket, og det er meget svært at få arbejde. Når de unge endelig får et job, får de som regel en meget lille løn. Dertil

kommer, at det er et dårligt arbejde, der ingen uddannelsesmuligheder er i. Deres boligforhold bliver tit værre, end hvis de var blevet i deres landsby. Ofte må mange ty til at bo på gaden.

Indiens største problem er overbefolkning. Regeringen er nu begyndt at propagandere for familieplanlægning, og dette har nogle steder ført til, at nogle kvinder har fået spiral, og mænd har ladet sig sterilisere. Dette er et skridt, som inderne bliver nødt til at tage, så befolkningstilvæksten kan begrænses. Man må også tænke på, at hvis udviklingen fortsætter som hidtil, vil man år 2000 have det enorme tal på 1 milliard indere. Et kæmpeproblem er bare at komme i kontakt med de ægtepar ude i landsbyerne, som har mulighed for at få flere børn, end de har i forvejen. De skal motiveres for nødvendigheder af små familier. Men da næsten alle i landsbyerne er analfabeter, er det meget svært at få folk til at forstå nødvendigheden af dette. I byerne er det lettere, for her kan folk som regel både læse og skrive, men alligevel er der også her problemer. Blandt andet støder programmet både på kulturelle og politiske årsager. Modstand af kulturelle årsager findes især på landet. Hinduerne foretrækker sønner for døtre, grunden hertil er dels religiøs, men kan også forklares økonomisk. En landmand i et gammeldags landbrug har brug for sønner som billig arbejdskraft. En familie med flere sønner er derfor mere motiveret for familieplanlægning end en familie med tre døtre. Her vil håbet om en søn veje tungest. Ægtepar med én søn vil også være tøvende overfor familieplanlægning, idet børnedødeligheden er størst i de fem første leveår.

Modstandere af politisk art kommer fra hindupartiet, der hævder, at flere hinduer end muhameddanere lader sig sterilisere, og at dette på længere sigt vil bevirke, at hinduerne bliver i mindretal. Regeringen prøver at overbevise om, at denne frygt ikke kan holde stik i virkeligheden. I alle religioner er det dem med uddannelse, der praktiserer familieplanlægning, mens det er de uvidende og fattige, der gør modstand mod programmet.

Indien må og skal kunne gennemføre familieplanlægningen, hvis man vil undgå, at alle økonomiske fremskridt skal spises op af ufødte generationer.

På grund af denne overbefolkning findes der mange sygdomme, som er vanskelige at få udryddet. Lus, lopper og kønssygdomme forekommer ret tit, hvor man derimod har fået kopper og kolera under kontrol. Øjensygdomme er meget udbredt, især hos børn, og da folk sjældent søger læge for dette, risikerer børnene ofte at blive blinde. Efterhånden har man dog oprettet specielle øjenklinikker, men allige-

vel er sygdommen stadig en af de svære ting at få udryddet, da den smitter fantastisk hurtigt.

Alle de religioner og sekter, der findes i dette store land, bevirker ofte, at udviklingen går i en forkert retning eller helt stoppes. For de forskellige religioner og sekter har forskellige love og bud. Regeringen har meget svært ved at få gennemført ændringer, som er til gavn for befolkningen, da der hele tiden er uoverensstemmelser mellem parterne. Kasteløse indere bliver betragtet som laverestående mennesker end indere, som tilhører en kaste. Der findes flere hundrede kaster, og det ville være en frygtelig forseelse at gifte sig på tværs af kasterne.

Indien får økonomisk og materiel hjælp fra mange lande, men sjældent er hjælpen virkelig effektiv. Efter min mening lægges hjælpen på et for højt plan. Det hjælper ikke at give en landmand en traktor, hvis han ikke ved, hvordan den skal behandles. Dette giver sig også udtryk på andre måder. F. eks. vil man have, at både børn og voksne skal kunne forstå ret indviklede ting, men man tænker ikke på, at mange står på et lavere plan i det hele taget. Jeg mener, at man må sætte sig mere ind i indernes problemer, end man hidtil har gjort og prøve at se tingene med deres øjne. Det kan ikke nytte noget, at man hele tiden betragter tingene fra sin egen synsvinkel. Man må forstå, at man ikke lige med ét kan forlange, at inderne skal kunne være på vores standpunkt, men at de stille og roligt skal opbygge et solidt samfund.

Jeg mener ikke, at man i det hele taget kan skabe noget værdifuldt uden forståelse, tolerance og tålmodighed.

Susanne Rønning.

Hvordan dannes vore meninger?

Ja, hvordan dannes vore meninger? – Ikke af os selv i ret mange tilfælde. Jeg tror, at vi alle bliver påvirket af, hvad andre folk siger, skriver og hører. Derved er det jo dem, som er med til at danne ens meninger.

Aviser er et vældig godt påvirkningsmiddel. Størstedelen af os læser jo aviser eller blade. Men hvad er det egentlig vi læser? Mange læser vist bare for at få nogle nyheder uden at vide om det halve af det, der står skrevet, er løgn eller sandt. Så kan man jo ikke gå uden i den tro, at sådan foregår tingene ude i verden.

Dermed mener jeg da langt fra, at alt hvad aviserne skriver, er overdrevet, for det er det ikke. Men det forekommer tit, at man kan

læse det samme – f. eks. om et uheld – i to forskellige aviser, og så står det på hver sin måde.

Aviser kan, som sagt, påvirke mennesker kolossalt. Enten det så er med overdrivelser eller sandheder.

Radio og TV er også med til at danne vore meninger. TV-avisen er jo sammenhængende med avisen, men der bliver trods alt vist beviser for, at det er sandt, hvad der bliver sagt.

Mange film i TV og biografen kan få folk til at tænke over livet og omsætte filmene til virkelighed. Derfor kan man egentlig godt sige, at man danner sin egen mening, men man går jo alligevel ud fra noget, og derfor er det ikke helt sandt.

Skolen kommer med et stort gruppepres. De giver faktisk ikke én mulighed for at tænke selvstændigt. For når hele gruppen mener ét, ja, så tør man ikke stille sig imod ret tit. For det meste glider man bare ind i det, som andre vil, og tænker ikke nærmere over det, for så har man da sluppet for ballade. Sådan tror jeg, mange tænker, og det har jeg da også selv gjort – og gør en del endnu. Men jeg har nu lært en del fra sidste års ophold.

Bøger er det på en helt anden måde med. Deri står hver lille detalje skrevet. Bøger får os til at tænke mere modent, end film gør. På film ser man jo ikke alle de ting, der bliver skrevet om i bøgerne. Der sætter man sig bare ind i personerne og ikke i natur, udtryk og virkninger, som står i bøgerne.

Min personlige påvirkning af reklame, avis, TV m. m. er vel ligesom andres. Hvis jeg ser en smart kjole, og jeg kun hører godt om den, ja så er man vel så dum at købe den.

Gruppepres er jeg også påvirket af. Jeg kan tit mærke, hvordan man bliver »presset op i et hjørne«, og så siger jeg som regel: »ja«. Men ikke altid, for sommetider elsker jeg at modsætte mig andre. Bare for at vise, at jeg godt tør, når jeg vil. En ting, der ikke rører mig, det er, hvad andre folk tænker om mig. Men, som sagt, så bare for at slippe for pres siger man ja, for så er den sag afsluttet.

Selvstændig tænkning er noget, man må prøve sig til, efterhånden som man bliver mere voksen. Dette problem er netop aktuelt for mine kammerater og mig nu. Men jeg må indrømme, at det er ikke ret mange af os, som slipper særlig godt fra det.

Jette Steinmeier.

Den, som søger

På mit skrivebord lå et brev fra et menneske, jeg ikke kendte. Den slags er altid spændende. Det viste sig, at brevet var fra en dame, en midaldrende kone. Hun ville takke mig for en kronik, jeg havde skrevet, og i brevet stod:

– Jeg har gået til en studiekreds og slidt som et bæst. Emnet var livsankuelse. Man vil gerne prøve at forstå, prøve at finde en mening med tilværelsen, derfor søger og søger alle – hver på sin måde.

Når De skriver igen, må De give os noget at leve på og med, for nok har man biblioteket, og det bliver flittigt brugt, men det ord, man kunne være lydhør for, ligger nok tit i en skuffe i et eller andet skrivebord. (Citat slut).

Ja, det var lidt af et langt brev og de ord, der gav mig mest at tænke på.

Livsankuelse! Det er den måde, man anskuer livet på, hvorefter man vælger og vrager, og det kan nok siges at være et spørgsmål af vigtighed. Om man får lukket øjnene op for livets adel, dets hellighed, og finder sin egen plads i den store sammenhæng.

Måske kan det enkelte lille jeg sammenlignes med et instrument, der spiller med i livets store orkester. Set under denne synsvinkel kan enhver fatte betydningen af, at det enkelte instrument klinger i harmoni med livets rene tonevæld.

Derfor er det, »at alle søger, man vil forstå og finde en mening med tilværelsen«, som konen skrev.

Så er det vigtigt at søge på de rigtige steder, lytte til de rigtige stemmer i verdens brogede og kaldende kor.

For mig at se er der især tre steder, man kan søge med håb om at finde. Det er i historien, i kunsten og i kirken. I historien – tilbagemblikket – for at møde erfaringernes vægtige tale, som digteren siger:

Vi søger slægtens spor i stort og småt –
Hvert skimlet skrift, hver skjoldet alterbog
har gemt et gran af slægtens ve og våde:
nu skal de røbe mig, hvad vej jeg drog,
og løfte mig en flig af livets gåde.

Jeppe Aakjær.

I historiens lys afspejles livets adel og menneskets fornedrelse. Her er himmel og helvede. Så højt kan et menneske hige, så dybt kan det falde.

Intet menneske – hvor stor personligheden end er – har noget at rose sig af. Alt er gave. Det er kommet til hver og en gennem fædrene og mødrene, slægtens lange livskæde. Derfra er glæderne og smerterne rundet, og det eneste vi kan gøre er at videreføre og udvikle det ene eller det andet gennem vort valg af vej og virke.

Historien taler sit sprog, der er af sandhed, både når den melder om sejr og nederlag, og det lønner sig ikke at fornægte den. Men hvis vi lytter til dens tale med ydmygt sind, kan vi måske lære deraf, måske komme et hanefjed nærmere den store forståelse, livets mening.

Historiens vældige billedbog viser os med lysende klarhed, hvad henfarne slægters higen og leven førte til, om kronen blev vundet, hvor »livskilden springer«, eller vandringen endte i blændværkets dødedal.

Den fortæller om lysbringeren, der satte livet ind for sin næste, men vandt det just i offeret, og den viser os, at havesygens træ kun høstede tomhed.

Kan vi lære af det? Kan historiens tale i en fortællers mund eller i det skrevne ord møde os med en sådan styrke, at vi i ydmyghed bøjer knæ for sandheden og derefter går ud i et forsøg på at følge »i ædle fædres spor«.

Den skrivende kone nævnte biblioteket, altså bøgerne, hvor hun søgte hjælp, og det er et godt sted at søge. Her er vi så ved kunsten. Nu er kunst jo mange ting, og der er da dem, der bedst finder det, de søger, ved at gå til tonernes eller billedkunstens verden, men for de fleste er skatten nok nærmest på digtningens område.

Med bogsælget og bibliotekernes udlån i mente kan det formodes, at de fleste, der går til kunsten for at finde hjælp, rækker efter digtneres og filosoffernes værker. Men her som andre steder er der grund til at vælge og vrage, om man ikke skal blive skuffet. Dette gælder ikke mindst den nyere digtning.

I foråret 1971 kom der en hel række skønlitterære bøger, som blev solgt godt, flere oplag på kort tid. Fortæller det ikke noget om »den store hunger«? Førsteudgaver i kvalitetsudstyr er dyre at lave og må derfor op i en anseelig pris. Alligevel købes de.

Nu følges de også godt på vej af professionelle kritikere. De har mange og store lovord om dette forårs romanbuket. Og det må siges, at indholdet er snildt fundet på og behandlingen foretaget med virtuos skrivefærdighed.

Men hvis man spørger, om disse helt nye bøger bringer læserne en hjælp til at klare livets grundspørgsmål om livsanskuelse og »en mening med tilværelsen«, som er denne artikels udgangspunkt, formuleret af en jævn midaldrende kone, ja, så må svaret nok i de fleste tilfælde blive benægtende.

Et synspunkt i denne retning er nylig fremført af en kapacitet som professor Johs. Sløk, Århus. Han har givet sin mening til kende i denne udtalelse til Politiken:

– Jeg synes, det er deprimerende at se, hvad vi herhjemme leverer af kultur, sammenlignet med Frankrig, Tyskland, England for slet ikke at tale om Italien. Altså herhjemme er der sensation i bøger, der udelukkende handler om forfatterne indbyrdes, vi kender jo eksemplerne med Bodelsen og Rifbjerg o. s. v. Det er dem, der bliver solgt, det er dem, der bliver debatteret, kommer i fjernsynet som en dagens sensation, som alle taler om for at være med på noderne. (Citat slut).

Det er ikke opmuntrende tale til dem, der her søger hjælp til at klare livets centrale spørgsmål, men måske går de fleste til disse bøger »for at være med på noderne«.

Men litteraturens mark er stor, og den virkelig livsbekræftende digtning er også her at finde. Men for at komme dertil er det i mange tilfælde nødvendigt at være en søger i dobbelt betydning. Denne litteratur bliver der sjældent slået på stortromme for, presse og radio gør kun lidt ved sagen og går ofte helt uden om. Men for den virkelige søger kan der i rigt mål findes. Der ligger »guld under gyvelrod«, det vil sige på de såkaldt fattige steder.

Og som det tredje sted, det kan være frugtbart at søge om hjælp til klaring af livets grundspørgsmål pegede jeg i begyndelsen af denne artikel på kirken. Der lyder evangeliet. Det kan der prædikeres over, og jeg vil hævde, at der også bliver holdt mange gode prædikener. Jeg kan bevidne det, for jeg har hørt det så stærkt og så levende, at det aldrig kan glemmes. Men betingelsen for at modtage ordet her er da først og fremmest den simple, at øret lægges til.

I kirken møder den søgende, den nødstedte, ja, den fortvivlede tilgivelsens og dermed oprejsningens nåderige budskab. Og her er det lovet, at den, som søger, også skal finde. Det er lovet af en i hvis mund, der ikke fandtes svig.

A. Th. Geertsen.

En 2-ugers studierejse til engelske kostskoler

I december sidste år annoncerede Direktoratet, at man havde nogle penge af Tipstjenestens overskud, som man kunne uddele som hjælp til studiebesøg på skoler i nabolande. Undertegnede søgte – og fik bevilget – hver 1200 kr. til en ca. 2 ugers rejse til engelske kostskoler.

Ved at kontakte et fælles engelsk bureau for kostskoler fik vi forbindelse med 4 skoler, som vi så fik truffet besøgsaftaler med. Da vi først var ankommet til den første af disse, var man meget behjælpelig med at formidle kontakt med andre. Vi kom således til at besøge i alt ca. 10 kostskoler, som i deres forskelligartethed skulle være ret repræsentative for Englands kostskoler.

Næsten overalt, hvor vi kom, blev vi modtaget med stor venlighed. Lærere og skoleledere havde tid til at orientere os grundigt om skolens liv. Endvidere kunne vi i de fleste tilfælde også snakke med eleverne om deres skole. Den hjælpsomhed, vi blev mødt med, fremgår også af, at vort besøg i flere tilfælde strakte sig over et fuldt døgn.

Efterskolen, som vi kender den her i landet, har England stort set ingen parallel til. Så godt som alle landets kostskoler er kombinerede real- og gymnasieskoler. Og de er således forskoler til universitetet og andre højere læreanstalter. Kostskoleforløbet strækker sig sædvanligvis over 7 år, fra det 11. til det 18. Endvidere præger det også skolerne, at de med ganske få undtagelser drives privat og ikke modtager offentlige tilskud. Skolepengene andrager derfor fra ca. 11.000 kr. til ca. 18.000 kr. pr. år. Alligevel er standarden, hvad undervisningsmateriel angår, betydeligt under den danske. F. eks. kunne man på en skole med over 200 elever med stolthed fremvise en sprit-duplikator.

Selv om vi ikke kunne besøge skoler, der arbejder med samme sigte som vore efterskoler, blev turen alligevel udbytterig på mange måder. I flere tilfælde resulterede vort besøg i en invitation til en hyggelig aften med drøftelse af vore skolers mål og midler. Og måske netop fordi skolerne på næsten alle områder var vidt forskellige fra vore

hjemlige, blev disse personlige kontakter af stor værdi for os. Idet vort eget skolearbejde, når vi skulle oplyse udlændinge om det, fremtrådte uden den selvfølghelighed over sig, som det ellers let bliver tilfældet, ikke mindst i hverdagen. Med andre ord opnåede vi både at blive tvunget til at tænke vor egen skoles arbejde igennem på en ny måde og at komme så tæt ind på livet af en helt anden skoleverdens pædagogiske tanker, at vi fik en vis forudsætning for at forstå dem og muligvis også for at tage stilling til dem.

Omgangsformen mellem elever og lærere og eleverne indbyrdes er et af de områder, hvor man med det samme mærker stor forandring i forhold til vore hjemlige skolemiljøer. Kort kan man måske sige, at skolerne lægger stor vægt på begreber som høflighed, hjælpsomhed, »korrekt optræden«, ansvarsbevidsthed og ikke mindst lederevner. Disse begreber bliver holdt op for eleverne, som noget af det vigtigste et menneske bør stræbe efter. Når det gælder om at fremme dette mål, betjener man sig af et vidt udbygget konkurrencesystem, der i toppen har overpræfekten, i bunden de mindste drenge. Med hver placering i hierarkiet følger bestemt afgrænsede rettigheder. For de mindste omtrent ingen. Men for præfekter og overpræfekter meget vidtgående, såsom egen lejlighed (i stedet for 10-mands sovesal), ret til at lade mindre drenge udføre forskelligt arbejde for sig o. s. v.

Et indirekte udtryk for denne konkurrenceånd fandt vi også i, at vi stort set ikke fandt ord som »ligeværd« i de forskellige skoleplaner.

Blev ordensregler brudt, eller fandt andre forseelser sted, var reaktionen fra læreres eller præfektens side i reglen en temmelig voldsom korporlig afstraffelse. Flere steder spurgte man os, hvordan det i Danmark kunne være muligt at drive skole uden korporlig afstraffelse og uden præfektsystemet.

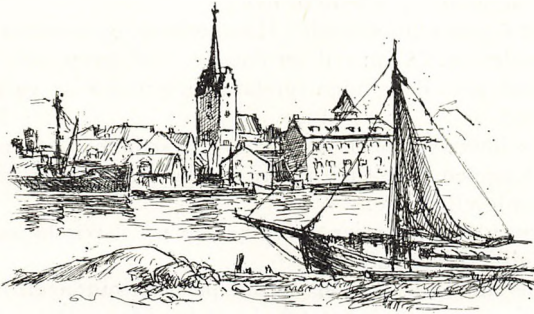
På os virkede denne omgangsform ret så forkert, og det synes vi vel stadig. Men efter at have stiftet et lidt nøjere bekendtskab med den, har vi dog måttet erkende, at den rummer visse kvaliteter. F. eks. redegjorde flere af præfekterne for deres arbejde med en modenhed og ansvarsbevidsthed over for skolesamfundet, som man næppe vil kunne finde tilsvarende herhjemme blandt efterskoleelever.

På et andet og aktuelt område var det ligeledes til at gøre interessante iagttagelser. Det gælder enhedsskolen/tilvalgsskolen, i England »comprehensive school«. Man har i England, som i andre lande, i adskillige år arbejdet med disse tanker. I praksis er man nået frem til et resultat, der ligger langt fra vore hjemlige forsøg og skitser.

Alle fag er niveaudelte med 2 til 4 niveauer, og det at lade eleverne gå sammen i et fag kendes ikke. For den enkelte elev gælder det så-

ledes om at få så mange fag som muligt på et så højt niveau som muligt. De points, han herved opnår, er sammen med karaktererne ved prøverne, bestemmende for hans muligheder for videre uddannelse, idet Englands højere læreanstalter i langt højere grad end de danske kører med en kraftig adgangsbegrænsning. Set i dette perspektiv er tilvalgsskolen kun med til at øge konkurrenceevnen, og hvad der måske kan vindes i lidt forøget effektivitet, vil være alt for dyrt betalt med den manglende trivsel, der må følge med at presse elever så langt, som overhovedet muligt.

Klaus Hansen, Theodor Tams.

En weekend i Rold skov

Ved sommertide er der kønt
at gå i skov og vænge;
men man kan blive ked af grønt
og til forandring trænge.
Så kommer efteråret brat
med tusind farvers gyldne skat
forneden og foroven.

Sophus Bauditz.

Ja, at færdes i en skov er dejligt på alle årstider. Her er en dyb fredfyldt ro, som man ikke møder andre steder; og så forskellig fremtræder skoven alt efter vejret og årstiderne.

Vi er nu gået hen og har forelsket os i Rold skov og har snart kørt og vandret den igennem på alle leder og kanter, og stadig finder vi nye ting at kigge på og glæde os over.

Rold skov ligger som bekendt i Himmerland, og hovedvej 10 skærer sig igennem den ca. 25 km syd for Ålborg. Lidt langt væk hernede fra Falster! Javel, men dog inden for landets grænser og ganske bestemt et besøg værd.

Her langs hovedvejen er det høje, lidt skumle, lidt vrede graner, der som to kæmpemæssige mure står og vogter over den storladne rest af de ældgamle vildskove.

Lad os forlade hovedvejen og følges ad på et par lange ture i den uhyre forskelligartede natur.

Vi kommer derop en lørdag tidligt på eftermiddagen og skal som sædvanlig overnatte på den gamle kro i landsbyen Rold. Der smutter vi lige ind i forbifarten og afleverer vores bagage og siger goddag til krofamilien.

Det er først i september med høj, klar luft, og vi glæder os rigtig til at gense skoven. – Blot få minutter videre ad hovedvejen, og vi gør holdt for at gå på opdagelse efter Trolde skoven, som vi har hørt fortælle om, men aldrig fundet. I dag lykkes det. Vi trænger et godt stykke ind i skoven til højre for vejen, og ih, hvor ser alle bøgetræerne uhyggelige og mærkelige ud! Krogede og forvoksede, ganske groteske. Træerne får helt lov at passe sig selv, og hvad skulle man også stille

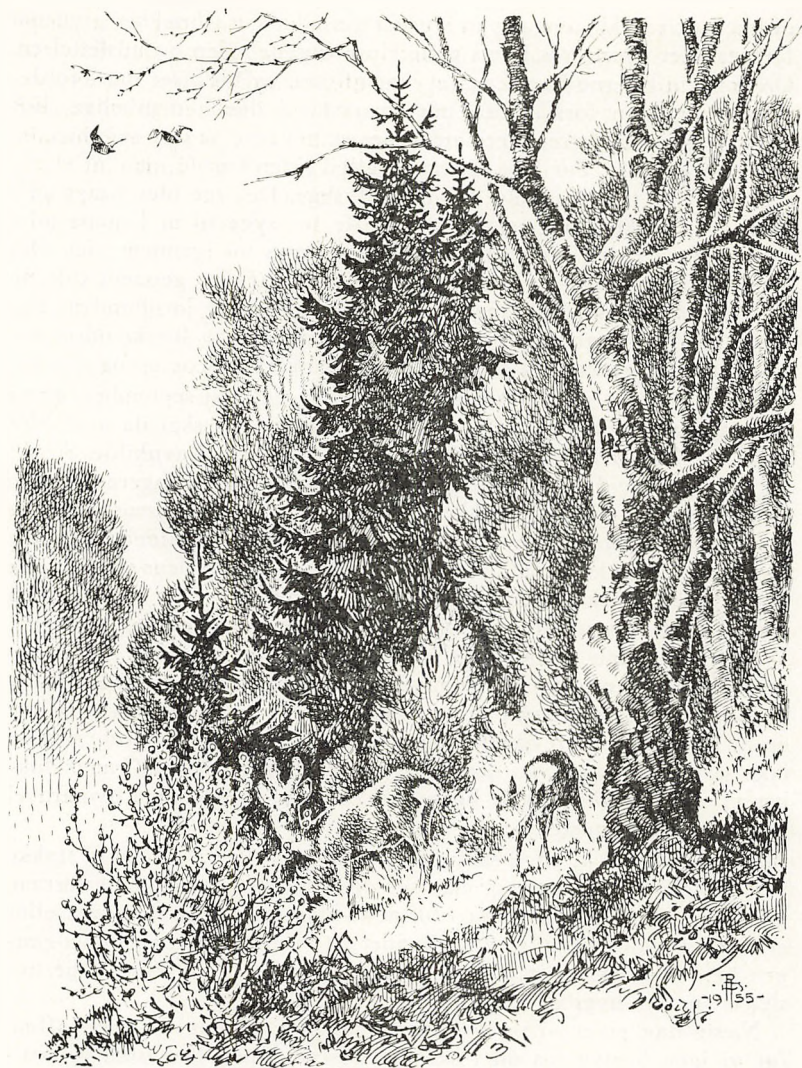
op med dem? Ikke engang et styrtet træ eller en afbrækket gren må fjernes. Her illustreres livets gang: forgængeligheden og udslettelsen. Op gennem tiderne har der gået mange sagn og historier om Trolde-skoven, og man forstår det, når man står i denne mærkelige, lidt uhyggelige atmosfære. Flere steder er stammerne vokset sammen, så de danner et øje. For blot et par slægtled siden troede man, at et sådant øje bragte helbredelse for engelsk syge. De syge blev bragt ud i skoven og trukket igennem øjet. Var de for syge til at komme ud i skoven, kunne det hjælpe blot at trække deres tøj igennem øjet. Om grunden til træernes troldeagtige udseende har der gennem tiderne været gisnet forskelligt; men den må nok findes i jordbundens beskaffenhed og i, at terrænet er højtliggende og var stærkt udsat for stormene, før granerne i de onliggende partier voksede op og gav læ.

Nå, vi må videre. Mørket kommer jo ret tidligt i september, og vi vil gerne nå endnu Ravnkilde og Rebild i dag. Vi skal da også blot køre få minutter igen, før vi stopper ud for stien til Ravnkilde. Smukt er her med de lyngklædte Ravnkilde bakker, der længere fremme fortsætter over i Rebild bakker. Vi går til venstre ad grusvejen, og efter ca. et kvarters gang ser vi foran os vejen overskyttet på et bredt stykke af fossende vand. Det er Ravnkilde, en af Nordens vandrige kilder. Man kan komme tørskoet videre ad vejen ved at balancere på en række store sten. Her lige til højre for vejen er kildens udspring. Vi beundrer den ejendommelige vegetation, der breder sig i udspringet. Her er et yndet studiested for botanikere og vindenskabsmænd, som da også beder om, at intet bliver rørt. Vi må også en tur op ad Ravnkildestien bag kildens udspring; den ser stejl ud, men er ikke så anstrengende, da den slynger sig i bløde kurver. Øverst dukker vi over de forkrøblede bøge op i et åbent lyngterræn, hvorfra vi har en storslået udsigt.

Nu er det ved at være solnedgangstid, og vi kører det korte stykke vej til Rebild. Første gang, man ser det kuperede, lyngklædte terræn, må man knibe sig selv i armen for at få klaret, om man drømmer eller er et eller andet fjernt sted i udlandet. Storslået er det, og solnedgangen her er ubeskrivelig. Dansk-amerikanere har i sandhed et herligt sted at mødes hver d. 4. juli.

Næste dag giver vi os god tid til at nyde søndags-morgenkaffen, før vi igen begiver os ud i skoven, udstyret med frokosten og kronens kaffe i termoflasken.

Først vil vi en tur til Blåkilde. Det er den største kilde i landet og Villestrup ås udspring. Vi kører igennem Arden og holder os i udkanten af skoven. Der er en god, lang travetur ned til kilden gennem græsmarker og engdrag. Det store væld er et forunderligt syn. Det

ligner en lille, klar, dyb sø. Nede i bunden ser man tydeligt vandet »koge« op; sandet er i evig bevægelse og mærkværdigt levende. Stenene, hvor kilden vælder op, er nemme at finde, da vandplanterne trives frodigt på de øvrige rolige steder af bunden. Man har ment, at

kilden har fået sit navn af vandets blå klarhed. Det er dog mere sandsynligt, at Blåkilde kommer af blotkilde, offerkilde, for det vides, at vore forfædre har tilbudt vældige magter i kildens dyb. Nulevende kender endnu den skik at kaste mønter ned i vældet som en sidste rest af offer til vætten i kilden. Der er megen tvivl om, hvor de kolossale mængder af vand kommer fra. Folk på egnen tror, de kommer fra Madum sø, der ligger 4–5 km borte og tilsyneladende ikke har noget afløb. Og videnskaben tør ikke benægte, at den kan have et underjordisk afløb, der munder ud i Blåkilde.

Inde i skoven ligger de dejlige småsøer Stor Økssø og Mossø, og vi begiver os nu i retning af dem. Det er en ret lang køretur, og vi skal se os godt for for ikke at fare vild. Turen er dejlig, og hvor er den mægtige skov dog afvekslende: gran, bøg, fyr, birk, lærk – lav, høj, lys, mørk. Et sted springer et par rådyr over vejen og forsvinder hurtigt i tykningen. Fasaner ser vi flere af, og pludselig suser et vævert egern op i toppen af et bøgetræ. Så er vi ved Mossø. Vi står blot af og kigger ud over søens rolige flade. Øvre fra den anden bred kan vi høre ænder og andre søfugle skræppe op. – Nå, men Store Økssø vil vi »gøre« rigtigt, og der er vi snart efter. Bilen efterlader vi på en åben plads og begiver os ned mod søen under banen Randers-Ålborg. Vi befinder os her mellem Arden og Skørping. Vi er godt belæssede, for vi har frokosten med og vil nyde den ved søen her. Vi finder et godt sted med læ og fin udsigt over søen, og ih, hvor smager det, og hvor var vi egentlig blevet sultne. Nu mærker vi også, at vi godt kan holde ud at tage en lille middagslur. Alt i alt giver det kræfter og mod på vor videre fremfærd. Det er i orden, for nu skal vi gå rundt om søen. Turen tager en time og er en dejlig oplevelse. Vi går på behagelig blød tørvebund og må af og til balancere på små, primitive broer over grøfter og vandløb. Vi travler imellem små selvsåede fyrre, birke og graner, og der er masser af klokkelyng, revling og kæruld. I vandet, som er rødbrunt af tørvebunden, trives den gule åkande frodigt. En hel ekstra sø dukker pludselig op på den anden side af stien. Her blev der under krigen gravet milliarder af tørv. Inden vi når søen helt rundt, må vi lige en vending op forbi skovridergården Moskovgård. Den er opført i 1827. Vi kan kigge over hegnet ind i haven til et stort og særpræget træ, en mere end 100-årig normansgran. I umiddelbar nærhed af skovridergården ser vi de smukke og kostbare gamle douglasgraner, der i sin tid kom hertil som frø fra Nordvestamerika.

Der er umådelig mange flere ting at se og opleve i Rold skov. Der er bl. a. Buderuplund med den sjældne orkidé Frueskoen, som blomstrer først i juni. Og ca. 1 km syd for Store Økssø finder man jord-

faldshullet Røverstuen, som er ca 20 m dybt. Her holdt røverne fra Rold til. Den nederste del af hullet var dækket af løvgrene, som gjorde røvernes opholdssted umuligt at få øje på. I taget havde de ophængt små klokker, som ringede, når købmændenes tunge vogne rumlede forbi. Så var der fangst!

Et andet stort jordfaldshul i nærheden er Hestegraven. Det er 30–40 m dybt. Men hvad er så et jordfaldshul? Undergrunden på dette sted består af kridt, som i tidens løb er blevet opløst af humussyren fra de rådne blade og nåle. Syren er sivet ned i jorden sammen med regnvandet, og efterhånden er der opstået et hulrum under jordlaget. En tid er det holdt på plads af trærødderne og den øvrige vegetation, men en dag er vægten blevet for stor, og jordmasserne er styrtet ned i bunden af hulrummet. Planter og træer er sunket med ned i dybet, og det fortælles, at en vogn med kusk og heste og det hele også forsvandt, da Hestegraven i sin tid opstod.

Der er Lille Blåkilde, som ligger neden for en meget smuk skovskrænt med sjældne buske og træer.

Der er Tingbæk kalkgrube ved Gravlev med sine kirkeagtige hvælvinger, nu indrettet som museum for billedhuggeren A. J. Bundgård. Her ser man gibsmodellerne til bl. a. Gefionspringvandet og Cimbrertyreren; denne findes hugget i sten på Rebild.

Ja, dette og meget mere må vi gemme til senere ture. En del af charmen ved den store skov er vel netop, at der mange år frem i tiden vil vedblive at være nye oplevelser og samtidig altid være den stilhed og tidløshed, som man ofte trænger så hårdt til at komme ind under.

Elsebeth la Cour.

En gang røg - og så lidt aske

Undskyld, De har vel ikke en tændstik? Vil du have en smøg? Værsgo', tag en cigaret.

Det er ord, der kan være indledende på et bekendtskab, en begyndelse på en samtale – en atmosfære i et selskab – ja et kontaktmiddel.

Hvorfor er det nu blevet det? Har vi ikke andet at byde på?

Slog tilfældigt op i et dansk ugeblad; der var 3 reklamer for cigaretter. Slog også op i et tysk ugeblad »Der Spiegel«, der var 4 reklamer for cigaretter, og hvor mange findes der ikke andre steder?

Er det mon reklamen, der har givet os cigaretterne? I disse står: »Det er skønt med en cigaret« – »Det er smart« – »Nyd en cigaret, det styrker med en cigaret« – »Det ta'r trætheden« o. lign.

Mon ikke sandheden er en lille smule anderledes. Rygning er vel en form for vane – tidsfordriv – en metode for at få fingrene beskæftiget, for – hvor skal man ellers gøre af dem – i næsen hører de ikke hjemme, bide negle heller ikke, og lade dem fare hvileløs fra bælte til hårbånd, nej, det virker så usikkert – så hellere skjule det med en cigaret.

Når man puster en mundfuld røg ud – kan man ligesom gemme sig lidt i dens tåge, og man glemmer sin generthed på grund af optagetheden af processen – suge ind – synke røg – og puste ud.

En smøg tager trætheden, ja det er nok en form for tro. For sandheden er, at ved rygning bliver hver 8. røde blodlegeme uarbejdsdygtigt – det kan ikke transportere ilt rundt i legemet – og da ilt er med til at skabe energi, er det svært at se noget logisk i denne reklame.

Det er også derfor at sportsfolk ikke skal ryge, hvis de vil holde sig på toppen; de bliver hurtigt trætte.

Udtryk som, »En cigaret, det er nu den eneste fornøjelse, jeg har, må jeg nu ikke engang have lov at have »den ene fornøjelse«.

Der er måske her et motto for at vedkommende skal beholde sin cigaret; for tage den eneste fornøjelse fra et menneske, det er at fratage ham livet – så er det trods alt bedre, han dør af lungekræft et par år senere.

For talrige undersøgelser og opgørelser fra hele verden har i de sidste 15-20 år vist en tydelig sammenhæng mellem lungekræft og tobaksrygning. Her er en tabel fra USA over dødsfald af lungekræft i årene 1930-60 – lignende tabeller findes over andre lande.

år	døde af lungekræft
1930	2500
1950	18000
1956	29000
1963	70000

I samme årrække har der været tilsvarende stærk stigning i salg af cigaretter. Og det er bevist, at det er rygerne, der får lungekræft.

Når lungens slimhinde bliver udsat for en kronisk irritation som røg, vil den ændre sig og evt. forhorne, da en sådan slimhinde let ødelægges, må den ofte gendannes, og cellerne må derfor dele sig hurtigere, for at danne nye celler.

Med denne hurtige celledeling opstår der nemt unormale celler, der er begyndelsen til kræftsvulster.

Hvis et menneske har røget 20 cigaretter om dagen i flere år, vil man ved mikroskopi ved 25 pct. af disse rygere finde kræftceller eller forstadier til kræft.

Dertil kommer, at det faktisk koster en formue at ryge sig til en lungekræft. 20 cigaretter om dagen bliver til ca. 3000 kr. om året. Efter 10 års forløb kan dette beløb godt blive en lille formue.

Men hvorfor begynder man så i det hele taget at ryge, og ofte i en meget ung alder. Er det mon for at virke voksen? Med den mere vågne ungdom i dag – der tit og ofte har vist evne til selvstændig tænkning – forstår man ikke, at de blindt tager de voksnes dårlige vaner op.

Tove Sørensen.

Er din ven din ven?

Alle mennesker ønsker at være noget for sig selv.
En af måderne er at eje noget, som naboen og vennerne
ikke har.

F. eks.

En barnevogn er en barnevogn. Den gør det let
at komme omkring med den lille – og den er lun
og herlig at ligge i. Du kan købe over hundrede forskellige
barnevogne. Til forskellige priser. I forskellige farver.
Med forskellige forkromninger, stafferinger og pynt.
Pynt? Gør det barnevognen lettere at trille?
Holder det barnet mere varmt og beskyttet?
Vi kan sige det samme om biler, fjernsyn, køleskabe,
opvaskemaskiner . . .

Køber vi virkelig bare en ting, der ikke har andet
formål end at være flottere, dyrere, større o. s. v.
Køber vi bare for at imponere naboe og venner?
Er det hvad menneskers samvær, venskab er blevet til?
Er det samfundets logik?

Der er mange mennesker, der ingen venner har.
Statistikken fortæller, at 10 pct. af den danske befolkning
aldrig har gæster og aldrig besøger nogen.

Der dør 40.000 mennesker hvert år. De 1.000 begår
selvmord. På grund af ensomhed?

Har vi ikke længere tid til at tage os af andre
mennesker? Er venskab da ikke simpelt hen at give
sig tid til at bekymre sig lige så meget for andre
menneskers problemer som for sine egne?

Hvad mener du . . . ven?

(delvis efter Noahs forureningsudstilling)

Venlig hilsen og glædelig jul.

Tove og Jens Peter Sørensen.

Hvordan kommer folkeskolen til at se ud om 2-3 år?

For to år siden vedtog folketinget, at folkeskolen skulle laves om. I den tid, der er gået siden, har et udvalg arbejdet med et forslag til den nye folkeskole. Forslaget er kommet nu, og det kan måske være interessant at se, hvad det går ud på i de ældste klasser.

Undervisningspligten bliver udvidet fra 7 til 9 år. Og man regner med, at næsten alle også vil tage det 10. skoleår med.

Realklasserne og 8.-10. klasserne bliver afskaffet. I stedet bliver 7. kl. efterfulgt af en 8., en 9. og en 10. klasse med et lidt anderledes indhold, end det vi kender i dag.

Der bliver kun en eksamen i folkeskolen. Den vil ligge efter 10. kl. og komme til at hedde »Folkeskolens afsluttende prøve«. De elever i 10. kl., der ikke ønsker at gå til prøve, og de elever, der går ud af 9. kl., kan i stedet få en udtalelse i hvert fag.

Der bliver færre obligatoriske fag end i dag. Det bliver: dansk, matematik, engelsk, samtidsorientering og idræt. Læg mærke til at faget regning er forsvundet. Nu hedder det matematik. Resten af timerne skal bruges til valgfri fag. Omtrent som vi kender det i dag. F. eks. fysik, geografi, historie, biologi, maskinskrivning, musik, husgerning, formning, sløjd o. s. v.

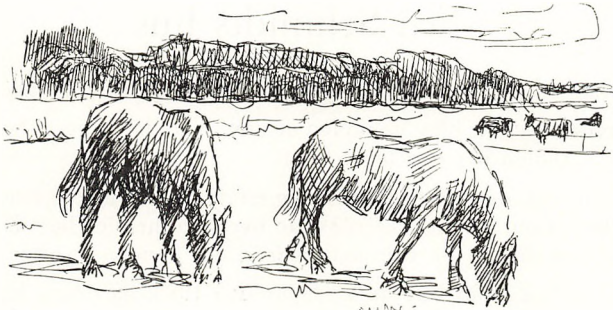
Det har jo altid været sådan, at nogle har lettere ved et fag end andre. Det kan derfor være et problem at undervise nogle, der ikke arbejder så meget med deres stof eller har sværere ved det, sammen med nogle, der hurtigt kan forstå og lære et svært stof. Dette problem har man løst på den måde, at eleverne i nogle af fagene får valget mellem to niveauer (sværhedsgrader). På den måde vil hver enkel elev kunne få nogle af fagene i den sværhedsgrad, han ønsker det, og derved udnytte sine evner og interesser bedst muligt. Hvilke valgfri fag og hvilke niveauer, den enkelte elev deltager i, kommer til at afhænge af ham selv og hans forældre efter en rådgivning fra skolen. Dette er en væsentlig forandring i forhold til i dag, hvor der f. eks. er optagelsesprøve til realafdelingen.

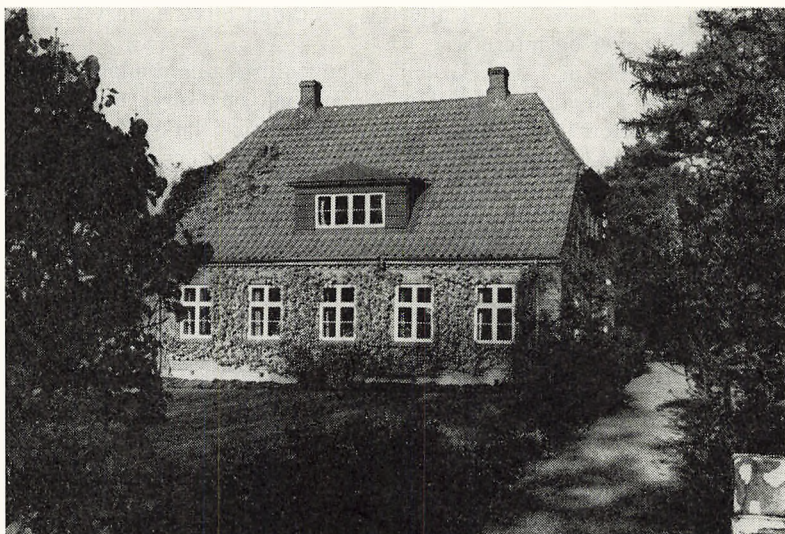
Men i nogle af fagene mener udvalget ikke, at der er grund til niveaudeling. Det gælder f. eks. dansk, samtidsorientering, geografi

og biologi, og i disse fag vil alle for fremtiden blive undervist sammen uanset evner og interesser.

Er denne reform i folkeskolen så en fuldstændig omlægning af skolen, som vi kender den i dag? Svaret må nok blive nej. I hele landet har skolen i alle dens former været inde i en kraftig udvikling gennem en længere årrække. Og det der nu sker, er blot, at denne udvikling er skredet så langt frem, at folkeskolens rammer nu må ændres, så de passer bedre til det, der er situationen i skolen i dag. Noget andet er så, at reformen i folkeskolen uden tvivl vil få stor betydning for efterskolen. Men endnu er det svært at se på hvilken måde. Det må fremtiden vise.

Klaus Hansen.

Fru Schmidts hus

Skolen har erhvervet endnu en lærerbolig – fru Schmidts hus.

Allerede sidste år blev handelen ordnet, men det er først her i efteråret 1971, skolen har overtaget huset.

Fru Schmidt, der kan betegnes som en af skolens allerbedste venner, har meget gerne set, at skolen skulle overtage hendes hus. Dette kom også tydeligt til udtryk i de betingelser, der handledes efter.

Huset er bygget af forstander Schmidt i 1923, da denne havde fra-trådt sin stilling som forstander her på skolen.

Der har altid været en nær kontakt mellem husets beboere og skolen. Schmidt virkede således i en lang årrække som lærer ved skolen, og venskabet mellem de to naboejendomme fortsatte efter hans død. Kristine Schmidts store venlighed og legendariske hjælpsomhed bandede denne vej.

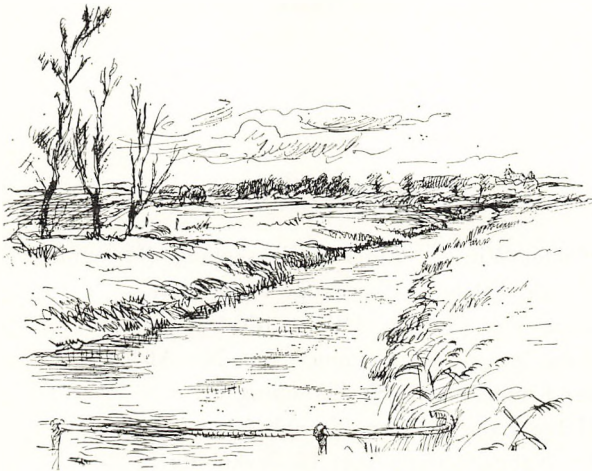
Gennem de sidste mange år har fru Schmidt haft en lærerinde eller en af de unge piger fra køkkenet boende hos sig. Så også af den grund har der været en livlig trafik gennem hullet i hækken, kaldet muse-

hullet, navngivet af børnene her på skolen, da de var små. Også de fandt derover, og trivedes og lærte af husets venlige atmosfære.

Måtte det lykkes den nye ejer og de fremtidige beboere at leve op til de traditioner, der har været herskende på dette sted indtil nu.

Fru Schmidt er flyttet til Nykøbing, hvor hun har fået en lejlighed på Klosteret. Her vil hun uden tvivl også finde gode venner. Men vi håber, at den mangeårige kontakt stadig må bevares.

K. Holm Pedersen.

Skolens lærere

Kirsten Bremholm
Elsebeth la Cour
Poul Dalby
Klaus Hansen
Karl Jørgensen
Kirsten Holm Pedersen
Knud Holm Pedersen
Knud Pedersen
Dagmy Rytz
Birte Tams
Theodor Tams

Skolens bestyrelse

Hakon Winther, Radsted, Sakskøbing, (formand).
Harald Ellehave, Bruserup, Væggerløse.
Arne Vest Hansen, Ulslev, Idestrup.
Asta Jensen, Nr. Grimmelstrup, Nr. Alslev.
Jes Kimer, Hullebæk, Nykøbing F.
Helge Larsen, Vålse, Nr. Alslev.
Fr. Nabe-Nielsen, Åvej 13, Nykøbing F.
Bernhard Olsen, Vignæs, Gulborg.
Lily Skytte, Horreby, Nykøbing F.
Gudrun Egebæk Sørensen, Bøtø, Væggerløse.
Svend Åge, Åstrup, Stubbekøbing.

Fra elevforeningen

Årets elevmøde blev i år holdt lørdag den 9. oktober. Det var næsten en måned senere end det har været de senere år, men da forberedelserne til elevmødet giver nogen forstyrrelse i skolens daglige arbejde, er det ønskeligt, at skoleåret er så langt fremme som muligt, når mødet holdes.

Der var trods det ændrede tidspunkt også pænt fremmøde af tidligere elever, og vi fik alle en hyggelig og fornøjelig dag sammen.

Da det er vort indtryk, at tidligere elever gennemgående ønsker en mere fri samværsform, end vi tidligere har haft, havde vi i år for første gang ikke noget foredrag om eftermiddagen. I stedet holdt vi en længere kaffepause, hvor der var tid til at snakke og se sig om på skolen.

Efter elevforeningens generalforsamling og elevernes gymnastikopvisninger var der en dyst i volleyball mellem de nuværende og de to foregående elevhold. Holdet fra 1970-71 vandt i fin stil.

Ved generalforsamlingen blev Niels Christensen, Maglebrænde, indvalgt i bestyrelsen i stedet for Hans Erik Albrecht.

Om aftenen var der lige som om eftermiddagen en nyskabelse på programmet, idet eleverne inden festen skulle begynde, havde om-dannet gymnastiksalen til en markedsplads, hvor boder af mange forskellige slags var opstillet: tryllekunstner, rafle- og spilleboder m. m.

Sceneriet blev akkompagneret af dansemusik i »gaden«, som kunne efterleves efter behag.

Hele forestillingen blev med mellemrum afbrudt for at give plads for underholdning, der bestod af korte og muntre sketch og sangnumre fra eleverne.

Bordene i salen var placeret i små kroge, dannet af grønne grene med levende lys.

Vi sluttede kl. 23.00 med pølser og sodavand, og et godt og vellykket elevmøde var dermed slut.

Viggo Kimer.

25-års jubilarer

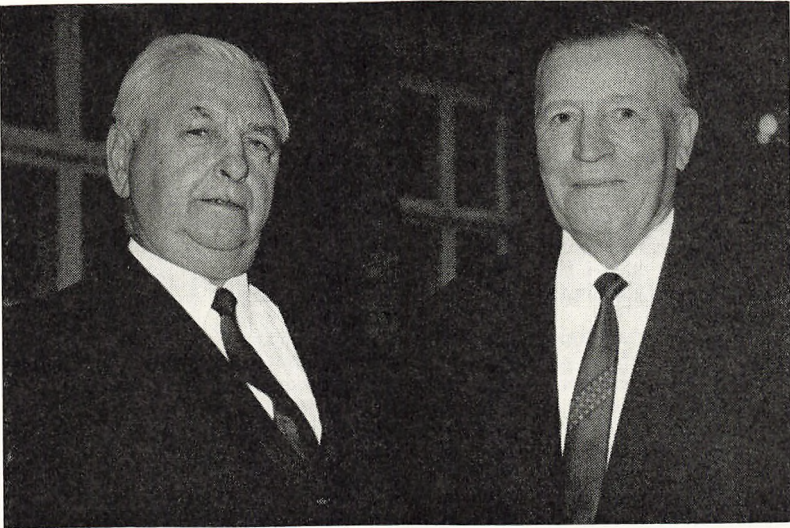
40-års jubilarer

50-års jubilarer

50-års jubilarer

Nyt fra gamle elever

Elevholdet 1967—68

Jan Christensen er soldat.
Michael Stokholm er elektrikerlærling i København.
Jan Pedersen er i lære hos Ford i Vordingborg.
Torben Pedersen er i tømrerlære i Stubbekøbing.
Bente Janski læser på børnehaveseminariet i Nykøbing.
Bent Erik Christiansen er i snedkerlære i Nykøbing.
Gert Rasmussen er kokelev på Hvide Hus i Maribo.
Niels Jansen er plejer på Saksøbing plejehjem.
Palle Jørgensen er svejser.
Annette Schultz uddanner sig til køkkenleder, er i øjeblikket på Hus-assistenternes fagskole i København.
Jens Erik Mogensen er lagerekspedient i Nykøbing.
Hans Frederik Jørgensen er i lære som traktormekaniker i Nakskov.
Kaj Ove Pedersen er kokelev.
Mogens Kristensen er chauffør.
Hans Erik Albrekt er landmand, har plads på en gård i Himmerland.
Jette Rasmussen er ved at uddanne sig til sygehjælper i Nykøbing.
Niels Christensen er soldat. Er med til at passe på kongen.
Birte Thomsen er stadig i Skodepotet i Nykøbing, men er nu udlært.
Bodil Larsen og Anni Christensen arbejder begge på Lundby Mejeri.
Karin Lund er i lære i Schmidts Magasin i Nykøbing.

Elevholdet 1968—69

Litten Andersen er klinikassistent i Stege.
Birgitte Bonde er udlært som smørrebrødsjomfru.
Niels Busch er landmand på Gram hovedgård.
Ebbe Christensen er karl på Holgershåb ved Nr. Alslev.
Bjarne Christiansen er i lære som mekaniker i Stubbekøbing.
Kurt Clausen er på en gård i Herritslev.
Bjarne Ansgar er smed på Bogø.
Finn Stub er karl i Errindlev.
Gerda er på Grønland.
Hans Erik (Mao) er i isenkræmmerlære i Nr. Alslev.
Leif Jensen er stadigvæk i murerlære i Eskilstrup.
Joan Jørgensen står i kiosken på Centralsygehuset i Nykøbing F.
Kirsten Jørgensen står i isenkræmmerlære i Nykøbing F. Har en søn på 15 måneder.
Søren Jørgensen er landvæsenselev på Sæddingegård.
Bente og Lilly er på kontor i København.
Karsten Koch er på en gård ved Nr. Alslev.
Merete Helms er i huset i Ringsted.
Pylle Larsen er i lære som sygehjælper på amtssygehuset i Gentofte.

Sussie Larsen er klinikassistent på Lysbadeanstalten i Vordingborg.
 Lisbeth Madsen arbejder på plejehjemmet i Nr. Alslev som sygemedhjælper.
 Birte Nielsen er i huset i Nykøbing F.
 Bo Nielsen er mekaniker i Nykøbing F.
 Jens Nielsen arbejder på sukkerfabrikken i Nykøbing F.
 Lone Nielsen er stadig på sy- og tilskærerskolen i Nykøbing F.
 Anne-Grethe Pedersen tager HF i Høng.
 Käte Ottosen er på Bogø kostskole.
 Merete Palle er på kostskole i England.
 Mogens Friis er stadig i lære hos Importøren i Nykøbing F.
 Alis Petersen er i lære som ekspeditrice i Saksøbing. Er blevet gift og har fået en datter.
 Inga Rossen er bogholderiassistent i Padborg.
 Jørgen Egebæk er i lære som rørsmed i Nykøbing F.
 Merete Løje arbejder stadig hos Simon Spies.
 Hanne Thrane arbejder på Ø. Ulslev alderdomshjem.
 Inge Lise Pedersen står i kolonialforretning i Rødby.
 Bitten Steinmeier er i malerlære i Nykøbing F.
 Inger Ottosen arbejder på Kystsantatoriet i Nysted.
 Elin Stål arbejder på en konfektionsfabrik i Nakskov.
 Birte er stadig i lære som ekspeditrice i Nysted — og jeg selv på reklamebureauet i Nykøbing F.
 Rigtig glædelig jul ønskes til alle.

Birte og Bente.

Eleveholdet 1969—70

Jeannette Belling er i huset i Jyllinge ved Roskilde.
 Preben C. er på en benzintank i Stubbekøbing.
 Ebbe er i lære som kok.
 Bente C. arbejder på et plejehjem i Vordingborg.
 Irene Daugård arbejder på Næsgård.
 Bente F. er kontorelev på et advokatkontor i København.
 Henning arbejder på en gård ved Elkenøre.
 Merete H. er kontorelev i Maribo.
 Niels er i tømrerlære.
 Tim er stadig i elektrikerlære.
 Pia er i dameskrædderlære.
 Hanne er i huset.
 Michael er ude at sejle.
 Per er i travtrænerlære i Charlottenlund.
 Annette i autolakererlære i Nykøbing.
 Asger arbejder derhjemme.
 Merete J. er i lære i Brugsen i Toreby.
 Ole L. arbejder på Vestergård.
 Claus er stadig i murerlære.
 Birgit (Søs) arbejder på et plejehjem i Hellerup.
 Lone er på Vuggestuen i Vordingborg.
 Jens N. i typograflære.
 Lisbeth er på et kontor i Rødby.
 Nuka er på et plejehjem i Nykøbing.
 Winnie går på teknisk skole.

Fakse er elektrikerlærling.
Søren arbejder på en gård.
Ulla arbejder på et kontor i København.
Sanne er i huset i Græsted ved Helsingør.
Tina skal tage handelseksamen.
Jeg selv Marianne Ansbjerg arbejder i køkkenet på Rødkilde sygepleje-
højskole ved Stege og jeg er meget glad for at være her.
Mange venlige hilsener med ønske om en glædelig jul og et godt nytår
til jer alle fra

Marianne Ansbjerg.

Eleveholdet 1970—71

Kurt Mejer arbejder hos sin far.
Vinni er køkkenpige her på skolen.
Elsebet er i huset i København.
Bodil Bonde er køkkenpige her på skolen.
Liselotte tager 10. kl. på Nørre skole.
Carsten Clausen i maskinlære i København.
Anne Marie (Rie) arbejder i cafeteria.
Svend er skovteknikerelev i Sønderjylland.
Hans er i mekanikerlære i Nykøbing F.
Gurli går på sy- og tilskærerskolen i Nykøbing F.
Jytte er i huset ved Kragenæs.
Lone tager TF her på skolen.
Sonja er i huset i Fakse Ladeplads.
Sven (Hugo) er i elektrikerlære i Helsingør.
Eva er i huset i Sdr. Vedby.
Lars Malling arbejder på fabrik i København.
Lene Jensen er i huset i Roskilde.
Bent tager TF her på skolen.
Flemming går på Handelsskole i Nykøbing F.
Lis er rengøringsassistent på Vanget og skal senere i lære.
Ulla (Busser) går på Brøderup ungdomsskole.
Jens Naumann går på Teknisk skole i Slagelse.
Ole hjælper til derhjemme.
Jan Kure tager 10. kl. i København.
Grethe er i huset i Høng.
Jes arbejder derhjemme.
Susanne er køkkenpige her på skolen.
Jørn er i elektrikerlære i Rødby.
Birte er køkkenassistent på Næsgård.
Anne Mette (Magda) går på Handelsskole i København.
Kirsten er i huset nu, skal på Ollerup gymnastikhøjskole til november.
Lars Ole tager TF her på skolen.
Stig er i blikkenslagerlære.
Bente er teknisk tegner på Nakskov skibsværft.
Kim arbejder derhjemme.
Anne er i huset i Nr. Alslev.
Anni arbejder på sygehuset i Haslev.
Bodil er i huset i Haslev.
Ulla (Uls) går på Håndværkerskole i Sønderborg.

Torben er i møbelsnedkerlære.
Merete er i lære hos Thor Callesen.
Jens Gylling er i lære som værkstedsmager.
Karsten er i mekanikerlære i Dragør.
Søren er i tømrerlære i Nykøbing F.
Jette tager TF her på skolen.
Lene Larsen er syerske hos Carlton.
Erik er i bagerlære hos Obst.
Mette går på Brøderup ungdomsskole.
Kurt Ødegård er i lære som lagerekspedient hos Mertz.
Og jeg selv er køkkenpige her på skolen.
Hermed vil jeg sende en hilsen til alle de gamle elever.

Lotte.

ELEVFORTEGNELSE

1971—72

- Linda Andersen, Nørrevænget 82², 4900 Nakskov.
Susanne Bang, Skalo, 4944 Fejø.
Jørgen Peter Bonde, Eged, 4800 Nykøbing F.
Edith Karen Christensen, Stendalgård, Flintinge, 4891 Toreby.
Mogens Christensen, Maglebrænde, 4850 Stubbekøbing.
Claus Helweg Christiansen, Øster Kippinge, 4840 Nr. Alslev.
Peter Christiansen, Moseby, 4871 Horbelev.
Michael Clausen, Vigerslevvej 320, 2500 Valby.
Flemming Dasseville, Bønned, 4871 Horbelev.
Dorte Falk, Hojstrupvej 151, 2700 Brønshøj.
Benny Lyngby Hansen, Øster Kippinge, 4840 Nr. Alslev.
Erik Krog Hansen, Meelse, 4871 Horbelev.
Lone Hansen, Sønderby, 4945 Fcmø.
Lyng Luis Hansen, Fuglse, 4960 Holcby.
Torben Ertman Hansen, Rørkjærsgade 73¹, 6700 Esbjerg.
Birgitte Hare, Skovlundegård, Sørup, 4840 Nr. Alslev.
Jytte Jacobsen, Vester Kippinge, 4840 Nr. Alslev.
Hanne Jensen, Orebyvej 37, 4990 Saksøbing.
Inge Merete Jensen, Åstrup, 4850 Stubbekøbing.
Leif Skou Jensen, Dommergården, 4944 Fejø.
Jette Jespersen, Lundby, 4840 Nr. Alslev.
Bent Johannesen, Refshalevej 81, 4930 Maribo.
Vivian Elisabeth Johansen, Bønned, 4871 Horbelev.
Jens Skytte Koch, Gl. Marielystvej 17, 4873 Væggerløse.
Jacob Gregers Knudsen, Nr. Vedby, 4840 Nr. Alslev.

Hans Henrik Krøll, Hovedvej 2, Orehoved, 4840 Nr. Alslev.
Ida Larsen, Mosegården, Alkestrup, 4850 Stubbekøbing.
Richard Studsgård Larsen, Østerby, 4944 Fejø.
Bente Bach Laursen, Ahornvej 40, 3300 Frederiksværk.
Henrik Bagge Leithoff, Grønnegade 7, 4720 Præstø.
Lars Ole Mogensen, Gunslevmagle, 4863 Eskildstrup.
Anders Løjre Nielsen, Virket, 4863 Eskildstrup.
Arne Charsten Nielsen, Skovby, 4840 Nr. Alslev.
Birgit Nielsen, Stestrup Old, 4360 Kirke Eskildstrup.
Britta Nielsen, Østerby, 4944 Fejø.
Hanne Nielsen, Ryesgade 25 A, 1. tv., 2200 København N.
June Møller Nielsen, Kobbelsøvej 19, Gedesby, 4874 Gedser.
Margit Nielsen, S.E.A.S., Sæbyholm, 4900 Nakskov.
Susanne Yvonne Nielsen, Løjtoftevej 189, 4900 Nakskov.
Anette Nielson, Vester Kippinge, 4840 Nr. Alslev.
Birgit Pedersen, Sølvhøjvej, Tingsted, 4800 Nykøbing F.
Jens Pedersen, Krungerup, 4990 Sakskøbing.
Peter Pedersen, Borghaven 34, 2500 Valby.
Lene Karin Pedersen, Troensevej 24, 4863 Ønslev.
Kresten Bo Petersen, Sdr. Tåstrup, 4872 Idestrup.
Henning Rasmussen, Taagerup, 4970 Rødby.
Mariette N. Rasmussen, Sørup, 4863 Eskildstrup.
Susanne Ronning, Hesseløgade 59, 1. th., 2100 København Ø.
Marianne Raae, Vester Kippinge, 4840 Nr. Alslev.
Susanne Skov, Vesterby, 4944 Fejø.
Jette Steinmeier, 4871 Horbelev.
Helle Walbom, Vester Kippinge, 4840 Nr. Alslev.
Ulla Westergård, Hvidovrevej 330, 2650 Hvidovre.
Jette Wede, 4892 Kettinge.

Elevforeningens regnskab

for året 1970-71

INDTÆGT

Salg af årsskrifter	5.694,70
Entré ved elevmøde	604,00
Tilskud fra Landbostandens Sparekasse	200,00
Tilskud fra Sparekassen i Nykøbing paa Falster	200,00
Tilskrevne renter	106,56
	<hr/>
	6.805,26

UDGIFT

Musik ved elevmøde	315,00
Kaffe ved elevmøde	150,00
Annoncer	214,48
Trykning af årsskrift	5.320,37
Porto	364,50
	<hr/>
	6.364,35
Overskud	430,91
	<hr/>
	6.805,26
Kassebeholdning samt indestående i bank og sparekasse	4.695,97

Årsskriftet koster i år 10 kr.
Send pengene snarest

INDHOLD

Halfdan Rasmussen: At lære er at ville	3
K. Holm Pedersen: Årets gang	5
Tre stile	12
Bent Johannesen	12
Susanne Rønning	13
Jette Steinmeier	16
A. Th. Geertsen: Den som søger	18
Klaus Hansen, Th. Tams: En 2-ugers studietur til engelske kostskoler	21
Elsebeth la Cour: En week-end i Rold Skov	24
Tove Sørensen: En gang røg – og så lidt aske	29
J. P. Sørensen: Er din ven din ven?	31
Klaus Hansen: Hvordan kommer folkeskolen til at se ud om 2–3 år	32
K. Holm Pedersen: Fru Schmidts hus	34
Skolens lærere	36
Skolens bestyrelse	36
Viggo Kimer: Fra Elevforeningen	37
Jubilarene	38
Nyt fra gamle elever	40
Elevfortegnelsen	44
Elevforeningens regnskab	46